

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Qu[a]estio 92. An Ep[iscopu]s & Inq[ui]sitor absoluere possit ab ex
communicatione haereticum p[o]enite[n]tem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

seruauit Simancas de catho. instir. tit. 16. nu. 5. Huc spectant quae tradit Iulius Ciarus in pract. crim. S. fi. q. 46. in dubio autem.

Fidei iussores quando soluent penam, & cui sit applicandi.

Postremo, si fidei iussor quo tempore debuit reum consignare, non consignet, penam promissam soluet, eaque applicabitur fisco seu officio sanctae Inquisitionis, atq; ita obseruat consuetudo, faciunt tradita per Bart. in l. si quis reum. num. 4. ff. de custo. reorum. quem Angelus & alij sequuntur.

Quo autem tempore fidei iussores incidant in penam promissam, copiose tradit Antonius Gomez tom. 3. varia. resolut. cap. 9. num. 9.

Cetera que in hac causa relaxationis traduntur a nostris iureconsultis fortassis aut nihil aut parum cōferunt ad rem nostram; ideoque libenter omitto.

Q V A E S T I O X C I.

An deprehensus in heresi, non relapsus, redire volens, ad abiurationem & misericordiam sit admittendus.

Nonagesima prima questio est; Vtrum Episcopus & Inquisitor deprehensum in haeretica prauitate, alias non relapsum, si resipiscat, ac resiliat ab errore, debeant admittere ad misericordiam haeresim abiurando, vel tradere brachio seculari animaduersione debita puniendum?

Haeretici penitentes non relapsi ad abiurationem admittuntur.

Respondemus quod non est tradendus, nec relinquendus; sed ad misericordiam & abiurationem admittendus, ut patet in c. ad abolendam. §. presentis. extra de haeret. vbi dicitur sic: Presenti nihilominus ordinatione sancimus, ut quicumque manifeste fuerit in haeresi deprehensus, si clericus est, vel cuiuslibet religionis obumbratione fuscatus, totius ecclesiastici ordinis prerogatiua audeatur; & sic omni officio & beneficio spoliatus ecclesiastico, secularis relinquatur arbitrio potestatis animaduersione debita puniendus; nisi continuo post deprehensionem erroris ad fieri catholice unitatem sponte recurrere, & errorem suum ad arbitrium Episcopi regionis illius publice consenserit abiurare, & satisfactionem congruam exhibere. Laicus autem nisi (prout dictum est) abiurata haeresi, & satisfactione exhibita, confestim ad fidem confugerit orthodoxam, secularis iudicis arbitrio relinquatur.

COM M E N T. C X L.

De materia huius questionis plene differuit Eymericus supra tertia parte, cum ageret de modis processum fidei terminandi: hic vero quasi summam colligens, regulam breuē praescribit dicens, Reducentes non relapsos admittendos esse ad misericordiam. de qua re plene Zachinus tract. de haeret. cap. 16. & ibi Campegius. Repertorium Inquisitorum verbo, penitentia, & verbo, rediens. Simancas de catho. instir. tit. 47. auctor innotinatus tracta. de forma procedendi contra inquisitos de haeresi, in ru-

brica de redeuntibus, & conuersis. Paulus Grillandus tracta. de haeret. q. 6. & q. 7. & alij.

Redeuntium autem plures sunt species, ut abun- de indicauit supra par. 2. super q. 40. §. haeretici vero penitentes, & seq. vbi docui, quae ad hanc questionem illustrandam spectant.

Plurimum vero refert cognoscere singulos redeuntes, quales sint, quomodo reuertantur: an statim, vel post longum tempus: an sponte ipsi accesserint ad confitendum, vel ab alijs fuerint denuntiati: an sint clerici uel laici: an periti uel ignari: an senes & aetate consistentes; vel contra, pueri uel iuuenes, & imprudentes, aut alij huius generis vel alterius, ut iudices violatae religionis iuxta cuiusque qualitatem poenitentiam salutarem imponant; cum mitius sit agendum cum his, qui sponte reuertuntur, quam cum illis qui coacti: mitius cum his qui statim, quam cum illis qui post longum tempus, & similiter de reliquis.

In quo articulo quid sit obseruandum, nemo in genere luculentius praescripsit, quam Guido Fulcodius in consultationibus ad Inquisitores, q. 15. cap. 21. 22. & 23. in haec verba: Quid vero iniungendum sit talibus, diffiniri non potest: quia committitur arbitrio iudicantium: & aliter cum simplicibus est agendum, quam cum prudentibus: aliter cum clericis, quam cum laicis: aliter cum prelatis, quam cum seditis; & omnes circumsstantiae sunt notandae de poenit. dist. 5. cap. 1.

Quia tamen multi ex simplicitate in haereticismen incidunt, credo multorum simplicitati parcendum, ut non excuset a toto, sed a tanto. 85. dist. tanta.

Credo etiam eos, qui fauerunt, uel receperunt sanguine coniunctos, mitius puniendos, sicut dicit lex elegantior. ff. de recepta. l. ult. quamuis Magister Laurentius dicat contrarium. argumeto canon. 27. q. 1. de filia. haec omnia dico, & scribo saluo Fratrum, & aliorum prudentum consilio meliori. haecenus. ille. cetera huc spectantia suis locis copiose tradidimus.

Q V A E S T I O X C I I.

An Episcopus & Inquisitor absolueret possit ab excommunicatione haeticum poenitentem.

Nonagesima secunda questio est: Vtrum Episcopus, & Inquisitor taliter deprehensum in haeretica prauitate, sed post poenitentem, & abiurantem, eundem possit absolueret ab

excommunicationis sententia, qua fuerit innodatus, iuxta c. Ad abolendam. in princ. & c. Excommunicamus. 1. & 2. de haeret.

Respondemus quod sic, ut patet in cap. Vt officium. in princ. de haeret. lib. 6. ubi dicitur sic: Vt officium, & infra: Discretionem uestrae per A postolica scripta mandamus, quatenus ubique in praeterea prouincia, simul uel separatim: aut singulariter (prout negotij utilitas suadebit) contra haeticos, credentes, receptatores, fautores, & defensores eorum: necnon contra infamatos de haeresi, uel suspectos iuxta

juxta sanctiones canonicas (hominum metu diuino timori postposito) procedatis. Si vero aliquis ex prædictis hæretica labe primitus abiurata, tedi re uoluerit ad Ecclesiæ unitatem; ei iuxta formam Ecclesiæ absolutionis beneficium impendatis.

COMMENT. CXLI.

Hoc priuilegium est singulare: nam cum hæretici sint ipso iure excommunicati, & singulis amplius annis in quinta feria in Cæna Domini publice à summo Pontifice excommunicantur: nemo inferior poterat eos absolueri, nisi cui specialiter esset cõcessum: & tales sunt inquisitores: quod probat aperte rescriptum ab Eymérico allatum, quod est Clementis IIII. idem cauerat quadraginta fere

annis ante Clementem IIII. Gregorius Nonus rescripto incipiente: Ille humanigenæ: in quo ita rescriptum est: Si uero aliqui hæretica labe penitus abiurata, ad Ecclesiasticam redire uoluerint unitatem, ipsis iuxta formam Ecclesiæ beneficium absolutionis impendant, & iniungant eis quod talibus consuevit iniungi, hæc ibi. idem concessit Innocentius IIII. rescripto incipiente: Tunc potissime: hæc nos Bononiæ uidimus authenticam in archi no inquisitionis, & curauimus imprimenda in Bullario litterarum Apostolicarum in fine huius operis.

Tradunt hoc ipsum priuilegium Locatus in opere iudiciali verbo absolueri. nu. 11. Repertorium inquisitorum verbo, absolutio. §. sed nunc. Simacæ de catho. instit. tit. 3. nu. 1. & alij.

Quo autem obseruari debeant in hac absolutione, & quo ritu fiat, abudè explicui supra in hac 3. par. tit. de forma absoluedi prædictos num. 18. & 19.

Quæ uero hac questione ab auctore traduntur, procedunt in foro exteriori, ut series ipsa indicat: nam in foro interiori quis possit occultum hæreticum absolueri, & quanta prudentia id fieri debeat, docuit idem Eymericus luculenter in hac 3. parte, num. 59. & sequen. Vbi dixi. de quo uide amplius concilium Tridentinum sess. 24. de reformat. c. 6. & rescriptum Clementis VII. quod incipit: Cui sicut. §. uobis etiam. relatum in Bullario. adde Simancam de catho. instit. tit. 3. nu. 6. & Nauarrum in Manuali confessoriorum cap. 27. num. 275. vers. Decimoquarto, quod nullus prater Papam.

Equidem in supremo inquisitionis prætorio Sanctæ & generalis Romanæ inquisitionis sæpe pronunciatum est, nec posse nec debere episcopos amplius uirtute concilij absolueri occultos hæreticos in foro conscientia, siue quod per processum Bullæ in cæna Domini sit Concilio Tridentino derogatum, siue quod ita Pius V. ac Gregorius XIII. aliàs expresse declarauerunt, ut etiam præcitato loco Nauarrus testatur.

Addit locatus in opere iudiciali verbo, absolueri, nu. 10. solum Inquisitorem posse absolueri eos, quos ipse excommunicauit, per rescriptum Alexandri IIII. quod incipit: Ad capiendum uulpeculas. quod & uerum putamus: sed id rescriptum nondum uidimus.

QVAESTIO XCIII.

An hæreticus penitens sit condendus ad perpetuum carcerem.

Nonagesima tertia quaestio est: Vtrum Episcopus & Inquisitor taliter deprehensum in hæretica prauitate, penitentem & abiuratum, ac ab eisdem, uel eorum altero absolutum, teneatur perpetuo carceri condemnare?

Respondemus quod sic; ut patet in c. Excommunicamus. 2. §. si qui. extra de hæret. ubi sic dicitur: Excommunicamus & anathematizamus uniuersos hæreticos, & infra: Si qui autem de prædictis postquam fuerint deprehensi, redire uoluerint ad agendam condignam penitentiam in perpetuum carcerem detrudantur.

COMMENT. CXLI.

Quæ ad hanc quaestionem spectant, tradidit auctor 3. par. in 10. modo processum fidei terminandi, nu. 202. & dixi ibidem copiose.

Sed hoc loco hoc adiungam pro corollario, Quod tametsi generaliter is qui ab heresi reuertitur & penitet, debeat in perpetuum carceri condemnari: ab hac tamè regula excipiendi uidentur sequentes casus.

Primus est: Qui sponte ad Ecclesiam redeunt, ante quam sint accusati, seu denunciati, non debent in perpetuum carcerem condemnari.

Secundus est: Neque illi uidentur in perpetuum carcerem detrudendi, qui statim postquam capti sunt, tam de se quam de alijs, quos hæreticos esse sciunt, plene & integre confitentur.

Tertius est: Illis etiam uidetur posse pena carceris perpetui condonari ab Inquisitoribus, qui puro corde redierint prius quàm dicta testium publicata fuerint: quod arbitrio Inquisitoris & Episcopi relinquunt: nam qui post publicata testimonia redeunt, ac tunc demum cõfitentur, cum uideant se esse cõuictos: hi iure optimo in perpetuum carcerem damnandi sunt.

Hos casus posset quis dicere probari per textum allatum ab Eymérico ex c. excommunicamus, 2. §. si qui. extra de hæret. ibi: Postquam fuerint deprehensi, redire uoluerint ad agendam condignam penitentiam: in perpetuum carceri detrudantur: arguendo à contrario sensu. ita ergo qui se ipsum deserit, aut prius quàm plene deprehendatur, erroris fatetur, & misericordiam implorat, non uidetur carceri perpetuo mactandus; & hoc uidetur benignius prescriptum etiam Inquisitoribus Hispania prima quadam instructione Hispalensi c. 8. & c. 11. cum §. q. ut testatur Iacobus Simancas de catho. instit. tit. 16. num. 17.

Verumtamen in duobus posterioribus casibus maior uidetur dubitatio, & fortassis in illis etiã locum habet dispositio dicti c. excommunicamus 2. in §. si qui. quare crederem in illis duobus casibus de stricta iuris ratione, redeuntes tuto damnari posse ad carcerem perpetuum. hoc tamen consuetudine sacri tribunalis generalis Romanæ Inquisitionis receptum est, ut facillime, & post paucum tempus in eo dispensetur. & hac credo magis accedere ad formam iuris communis; præsertim cum nemo capiatur in hoc tribunali nisi ex uehementibus indicijs.

Postremo, hoc mihi uidetur satis æquum, ut quoties uxor rediens ab heresi in carcerem perpetuum damnanda est, mariti domus ei pro carcere

Quibus casibus quis euitet penam perpetui carceris.

Vxor hæreticæ redeunti, domus mariti pro carcere assignetur.